

некомерційною організацією, зареєстрованою в Брюсселі, діяльність якої пов'язана з формуванням різноманітних рейтингів університетів).

3. На рівні окремих закладів вищої освіти можуть використовуватися два типи оцінок. Перший з них будується як система моніторингових індикаторів. Оцінки другого типу є багатовимірними й розраховуються на основі встановленої у ЗВО системи індикаторів з урахуванням місії та цілей конкретного ЗВО, а також завдань та особливостей подальшого обліку отриманих оцінок, здійснюваного, у свою чергу, шляхом відбору індикаторів, застосованих при їхньому розрахунку, і відповідних вагових коефіцієнтів [1].

Безумовно, сьогодні, у зв'язку з європейським вектором реформування вітчизняної освітньої галузі, провідну роль відіграє якість вищої освіти та її забезпечення закладами вищої освіти. Дослідники виокремлюють декілька місій університету, глобалізаційні динамічні процеси зумовлюють періодичний перегляд концептуальних засад «ідеї університету». Університет як феноменальний тип закладу вищої освіти повинен виконувати свої функції, зберігати традиції, впроваджувати інновації й реагувати на виклики суспільства.

Список використаної літератури

1. Бахрушин В., Горбань О. Якість вищої освіти та сучасні підходи до її вимірювання. Освіта і управління. 2012. Т. 14. № 4. С. 7–11.
2. Закон України «Про вищу освіту» № 1556-VII від 01.07.2014 р. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 20.11.2020).
3. Радул О. Історія вищої школи Європи (V ст. – середина XX ст.): монографія. Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2011. 536 с.
4. Ридингс Б. Університет в руїнах. Москва : Высш. шк. экономики, 2010. 304 с.
5. Роугг В. Паттерны. Alma mater. Вестник высшей школы. 2007. № 8. С. 43–51.
6. Роугг В. Университет как явление средневековой культуры. Alma mater. Вестник высшей школы. 1991. № 7. С. 100–106.
7. Роугг В. Университет как явление средневековой культуры. Alma mater. Вестник высшей школы. 1991. № 8. С. 97–109.
8. Садовничий В. А., Белокуров В. В., Сушко В. Г., Шикин Е. В. Университетское образование: приглашение к размышлению. Москва : Моск. ун-т, 1995. 352 с.
9. Университет. Энциклопедический словарь Брокгауза и Ефрона. Санкт-Петербург : Типография акц. общ. Брокгауз-Ефрон, 1902. Т. 34А. С. 751–803.
10. Якість освіти. URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/yakist-osviti> (дата звернення: 20.11.2020).

Микола БЛИЗНЮК

МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ДИЗАЙН ТА ДЕКОРАТИВНЕ МИСТЕЦТВО»

Мета вивчення навчальної дисципліни «Дизайн та декоративне мистецтво» підготовки здобувачів освітнього ступеня магістр за спеціальністю 014.10 Середня освіта (Трудове навчання та технології) передбачає формування у студентів цілісного і системного представлення про історію, тенденції і шляхи розвитку дизайну та декоративного мистецтва, як сучасних напрямів дизайн-проекування.

Передумови для вивчення навчальної дисципліни є навчальні предмети «Історія науки, техніки дизайну», «Технологічні основи дизайну», фаховий курс бакалаврату, суспільні й інформаційні процеси дизайну та декоративного мистецтва [1, 3-5].

Методичною основою вивчення дисципліни є два змістовних модулі «Декоративно-прикладне мистецтво – основа сучасного дизайну» та «Елементи етнографічного дизайну творів декоративного мистецтва» [2]. Відповідно до змістовних модулів здійснено тематичне наповнення курсу:

Тема 1. Декоративне мистецтво – невід’ємна частина художньої культури.

З історії розвитку: ремесло, дизайн і технології в Україні. Художньо-промислові центри в Україні. Особливості українського національного дизайну. Дизайн як навчальне проектування. Поняття «дизайну». Використання дизайну у сучасному світі. Поняття про українське народне декоративно-прикладне мистецтво, його види. Ознайомлення з поняттям «стилізація». Орнамент – головний компонент побудови декоративної композиції. Символіка, основні мотиви, колір. Композиційні принципи побудови орнаменту. Головні закони декоративно-прикладного мистецтва: традиційність, цілісність, тектоніка.

Морфологія декоративного мистецтва. Виразальні ознаки видів техніки. Характеристика основних видів промислів за матеріалами: глина, деревина, метал, нитка, тканина. Технологічні групи, підгрупи (типологічні групи). Художній твір. Відомі майстри декоративного мистецтва України.

Тема 2. Оздоблення і декорування виробів із деревини.

З історії обробки деревини. Художня обробка деревини. Загальні та історичні відомості про оздоблення деревини різьбленням. Загальні та історичні відомості про оздоблення деревини мозаїкою. Різновиди мозаїчного орнаменту, набору, технологія виконання сюжетного набору. Декорування виробів із деревини інтарсією, інкрустацією, блоковою мозаїкою, маркетрі. Розробка найпростіших орнаментів з деревини. Основи композиції. Створення ескізу для орнаментальної композиції. Стилізація зображень.

Історія розвитку лозоплетіння. Верба, її види і розведення. Строки і способи посадки. Заготівля рослинного матеріалу: осінньо-зимова та весняно-літня. Зберігання та обробка прутів лози. Одержання стрічок із лози. Відбілювання лози. Фарбування лози. Обпалювання лози. Виготовлення плетених виробів. Кошики їх різні види. Кошики для збирання грибів, овочів, фруктів. Абажури. Хлібниці. Розноси. Підставки. Скриньки. Сувеніри.

Тема 3. Художня обробка металу.

Історія художньої обробки металів. Технологічна обробка металу куванням: рубання, витяжка, згинання, закручування, пробивання отворів, розсікання, осадка, насікання малюнка, набивання рельєфу, зварювання. Різні техніки обробки металів. Матеріали, інструменти та пристрої. Ковальство – один із видів обробки металів. Майстри-ковалі. Ювелірна справа.

Тема 4. Художня кераміка.

Історія виникнення кераміки. Гончарний промисел. Різновиди керамічних виробів: щільні й пористі. Художня кераміка. Підвиди кераміки: теракота, майоліка, фарфор, фаянс, кам’яна маса. Типологія творів: садово-паркова кераміка, архітектурна кераміка, посуд, іграшки. Технологія гончарства. Опішнянська кераміка, опішнянські майстри.

Тема 5. Бісерне рукоділля.

Історія бісерного рукоділля. **Прикраси як складова частина історії людства. Народні прикраси населення України.** Матеріали, інструменти та пристрої. Бісерні прикраси: ланцюжки, комірці, гердани, силянки, крученики. Способи плетіння. Види бісерного рукоділля. Бісерні скульптури: бісерна флористика (об’ємні букети квітів); архітектурні споруди; бісерні іграшки; декоративні дерева (бісерні, грошові, з камінцями тощо); предмети домашнього вжитку з бісеру (брелоки для ключів, чохла для помади, чохла для мобільних слухавок, скриньки тощо); елементи бісерних скульптур у прикрасах (брошки, сережки, квіти, бутоньєрки тощо); елементи бісерних скульптур в оздобленні одягу, аксесуарів.

Тема 6. Українська народна вишивка, народний одяг, килимарство.

Історія народної вишивки на Україні. Орнамент української народної вишивки: рослинний, геометричний, рослинно-геометричний, зооморфний, антропоморфний. Особливості орнаментів різних областей України. Поняття про композицію орнаменту.

Знаки і символи у вишивці. Візерунок. Симетричне та асиметричне розташування візерунків на виробі. Одяг як складова матеріальної та духовної культури українців. Етапи розвитку народного одягу. Типологія виробів: натільний, нагрудний, поясний, верхній одяг. Український костюм як джерело етнічної історії.

Художні форми українських килимів. Типи українських килимів: гладкі двобічні, ворсові килими або коці, ліжники. Призначення українських килимів. Застосування килимів. Характеристика килимового орнаменту й розкольоровки килимів різних районів Київщини, Сумщини, Волині, Поділля, Прикарпаття. Характеристика орнаменту килимів Полтавщини. Колорит полтавських килимів. Особливості килимового орнаменту. Основні геометричні форми орнаментики.

Тема 7. Обрядова, ігрова та декоративна функції писанок.

Короткі відомості з історії писанкарства. Міфи та перекази стародавніх народів про яйце як джерело життя, світла і тепла. Виникнення та розвиток писанкарства на Україні. Легенди, які пов'язують виникнення писанок з євангельськими подіями.

Класифікація писанок за орнаментами: геометричні, рослинні, зоологічні, антропологічні, побутові. Групи писанок за походженням їхніх орнаментів: історичні, самотньо-нові, випадкові. Символічні знаки на писанках: зображення сонця, коня, дерева, богині Березині та ін. Своєрідність писанкових орнаментів в різних регіонах України.

Тема 8. Аплікація – один із видів декоративно-прикладного мистецтва.

Види аплікації і різновиди у творчих роботах декоративно-прикладного мистецтва. Види аплікацій з різних форм та матеріалів. Художні композиції в техніці аплікації. Композиційні прийоми, щодо різної фактури пластичних форм матеріалів та використання їх в творчих аплікаційних композиціях.

Витоки мистецтва декоративної соломки. Значення соломи в житті землеробських народів. Створення обрядових атрибутів – початок зародження мистецтва декоративної соломки. Використання аплікацій з соломи для оформлення інтер'єрів приміщень, сувенірів, картин. Види аплікації. Створення ескізу сюжетної композиції в техніці «Аплікація соломкою».

Тема 9. Українська народна іграшка – генеза розвитку та традиції виготовлення.

Іграшка в первісному суспільстві. Поняття народної іграшкової культури. Символіко-обрядові функції іграшки. Види української народної іграшки. Лялька-мотанка: історія розвитку, традиція виготовлення. Опішнянська керамічна іграшка (провідні майстри). Особливості вузлової, солом'яної, трав'яної народної іграшки.

Тема 10. Штучні квіти.

Штучні квіти – вид декоративно-прикладного мистецтва. Основні етапи виготовлення штучних квітів: вирізування деталей, гофрування листя і пелюсток, складання квітки, складання гілки чи букета. Виготовлення викрійок (шаблонів). Виготовлення тичинок. Заготовка тичинок. Виготовлення пилка на тичинках. Декор та сувенірна продукція. Матеріали та інструменти для виготовлення штучних квітів.

Функціональні особливості, способи і техніки сучасного декору. Поєднання окремих технік та прийомів декоративного мистецтва для створення художнього образу. Декоративні якості поєднання різних матеріалів (паєтки, жгут, бусини, пір'я, гудзики, шкіра, тощо). Типи сувенірної продукції. Традиційні українські сувеніри та сучасні тенденції.

Діагностика результатів навчання здійснюється за допомогою узагальнених кваліфікаційних завдань (рефератів, творчих робіт), презентації результатів виконаних завдань, модульних контрольних робіт та проведення тестування. У кінці семестру проводиться залік.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

- знати теоретичні основи технічної естетики і дизайн-проектування та декоративного мистецтва;
- застосовувати нові тенденції проектування об'єктів дизайну та декоративного мистецтва дизайну в умовах глобалізації світової економіки;
- розробляти творчі проекти в практичній діяльності дизайнерів та майстрів декоративного мистецтва;
- встановлювати відмінності у проектуванні об'єктів дизайну та декоративного мистецтва вітчизняними й закордонними дизайнерами.

Список використаної літератури

1. Антонович Є. А., Захарчук-Чугай Р. В., Станкевич М. Є. Декоративно-прикладне мистецтво: навчальний посібник. Львів: Світ, 1993. 272 с.
2. Близнюк М. М. Робоча програма навчальної дисципліни «Дизайн та декоративне мистецтво» підготовки здобувачів освітнього ступеня магістр за спеціальністю 014.10 Середня освіта (Трудове навчання та технології). Полтава: Факультет технологій та дизайну ПНПУ ім. В. Г. Короленка. 2020. 17 с.
3. Білодід Ю. М., Поліщук О. П. Основи дизайну: Навчальний посібник. Київ: Вид. ПРАПАН. 2004. 240 с.
4. Даниленко В. Я. Дизайн: підручник для студентів ВНЗ, які навчаються за спец. «Дизайн». Харків: Вид-во ХДАДМ, 2003. 320 с.
5. Художні ремесла в школі: навчально-методичний посібник для студентів спеціальності «Трудове навчання» / За заг. ред. Л.В. Оршанського. – Дрогобич : РВВ ДДПУ, 2007. 286 с.

Леся ЛЕБЕДИК

ПІДГОТОВКА МАГІСТРІВ ІЗ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ НА ОСНОВІ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ

Розглядаючи підготовку магістрів із соціальної роботи зазначимо, що сучасній професійній освіті взагалі властивий перехід від кваліфікаційного підходу до компетентнісного [1–14], у якому центральними поняттями є «компетенція» і «компетентність». У аналізі аспектів оцінювання результатів навчання і виховання компетентнісний підхід послуговується не поняттями «освіченість», «підготовленість», «вихованість», «загальна культура» тощо, а виключно поняттями «компетенція» і «компетентність» студентів.

У європейському освітньому просторі немає єдиного, чіткого і однозначного розуміння поняття «компетентність» стосовно використання його для опису бажаного образу (професійно-кваліфікаційної моделі) випускника того чи іншого ступеня (циклу). Компетентність переважно розглядається як здатність застосовувати отримані знання і вміння на практиці, у повсякденному житті для вирішення тих чи інших практичних і теоретичних проблем [1, с. 29–33]. Компетентність показує не лише результати навчання, а й систему досвіду творчої особистості і ціннісних орієнтацій студентів [10, с. 25–33; 11, с. 122–124]. Знання, вміння і навички є основою формування способів творчої діяльності і досвіду емоційно-ціннісного ставлення [3, с. 49–53; 7, с. 181–188].

Структуру ключових компетенцій вчені інколи подають через набір таких компонентів: базова компетентність; компетентність у сфері культури і дозвілля; компетентність у побутовій сфері; компетентність у сфері соціально-трудової діяльності; а також: загальнокультурна компетентність; допрофесійна компетентність; методологічна компетентність; політичні компетенції; соціальні компетенції; міжкультурні компетенції; комунікативні компетенції; інформаційні компетенції. У результаті аналізу СВЕ-підходу (освіта, заснована на компетенціях – competence-based